

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Richarda Rapanta, členov senátu JUDr. Jána Klučku a JUDr. Viery Mrázovej na verejnom zasadnutí dňa 15. júna 1994 vo veci ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a spol., zastúpených JUDr. Alexandrom Ferčákom, advokátom, Štúrova 20, Košice proti mestu - Starý Smokovec, zastúpeného JUDr. Alexandrom Fuchsom, advokátom, Štúrova 20, Košice takto

r o z h o d o l :

1. Ústavnej sťažnosti sa v y h o v u j e .

2. Základné právo sťažovateľov priamo sa zúčastňovať na správe verejných vecí priznané v čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky bolo p o r u š e n é tým, že mesto - Starý Smokovec uznesením jeho orgánu mestského zastupiteľstva č. 21/1993 z 26. februára 1993 nevyhlásilo hlasovanie podľa 11a ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta Starý Smokovec, hoci všetky podmienky ustanovené v citovanom ustanovení boli splnené.

3. Uznesenie Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci č. 21/1993 z 26. februára 1993 sa podľa 57 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov z r u š u j e .

O d ô v o d n e n i e :

Dňa 21. apríla 1993 bola Ústavnému súdu Slovenskej republiky doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a dr. [REDAKOVANÉ], všetci obyvatelia [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpení JUDr. Alexandrom Ferčákom, advokátom, Štúrova 20, Košice. V ústavnej sťažnosti sťažovatelia žiadali ústavný súd, aby tento "nálezom vyslovil, že uznesením Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci č. 21/1993 z 26. februára 1993 bolo porušené ustanovenie čl. 27 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky". V napadnutom uznesení Mestské zastupiteľstvo Starý

Smokovec konštatovalo, že podmienky na vyhlásenie hlasovania o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica a ďalších troch častí od mesta Starý Smokovec podľa 11a ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov neboli splnené, a preto sa hlasovanie nevyhlasuje.

Na výzvu ústavného súdu doplnil právny zástupca sťažovateľov ústavnú sťažnosť 6. júla 1993 tak, že sťažnosťou sa napáda uznesenie Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci, ktoré je rozhodnutím organizačnej povahy a došlo ním k porušeniu práva sťažovateľov.

Dňa 29. júna 1993 I. senát ústavného súdu na neverejnom zasadnutí návrh predbežne prerokoval a prijal uznesenie, ktorým "podnet [REDAKOVANÉ] a ďalších sťažovateľov prijal na ďalšie konanie".

Vzhľadom na viacero nových skutočností, ktoré vylučovali ďalej pokračovať v konaní o prijatom podnete, rozhodol I. senát ústavného súdu (od 1. marca 1993 v inom zložení) na svojom neverejnom zasadnutí 24. mája 1994 tak, že ďalšie konanie o podnete [REDAKOVANÉ] a spol. sa zastavuje.

Súčasne I. senát ústavného súdu na neverejnom zasadnutí 24. mája 1994 prijal uznesenie, ktorým rozhodol, že ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] a spol. sa prijíma na ďalšie konanie. V tomto uznesení I. senát konštatoval, vychádzajúc z obsahu doplneného podania, že nevyhlásením hlasovania o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta - Starý Smokovec prichádza do úvahy porušenie základného práva občanov priznaného v čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Ústavný súd zaslal ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ] a spol. mestu - Starý Smokovec, zastúpenému Jurajom Haščákom, primátorom mesta Starý Smokovec - Vysoké Tatry 30. júna 1993 s výzvou, aby sa k nemu ako účastník konania v lehote 7 dní písomne vyjadril. Na uvedenú výzvu reagoval dňa 22. júla 1993 JUDr. Alexander Fuchs, advokát, Košice, Štúrova 20, ktorého si mesto Starý Smokovec ustanovilo ako právneho zástupcu v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky. Písomné stanovisko k návrhu na začatie konania bolo právnym zástupcom JUDr. Alexandrom Fuchsom doručené ústavnému súdu dňa 28. júla 1993 s návrhom, aby ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ] a spol. proti uzneseniu Mestského zastupiteľstva zo dňa 26. februára 1993 bola pre zjavnú neopodstatnenosť odmietnutá. Ako dôvod odmietnutia uvádza, že nová zjednotená obec Starý Smokovec vznikla z rozhodnutia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na základe výsledkov referenda v dotknutých obciach v roku 1990. Preto aj Okresný súd v Poprade volebnú sťažnosť občanov Tatranskej Lomnice na anulovanie výsledkov volieb odmietol. Na základe petície podanej občanmi Tatranskej Lomnice na odčlenenie časti Tatranská Lomnica od mesta Starý Smokovec prerokovalo návrh mestské zastupiteľstvo dňa 23. januára 1992 a uznesením č. 13/1992 rozhodlo, že podľa výsledkov tajného hlasovania poslancov mestského zastupiteľstva sa hlasovanie

obyvateľov mestskej časti Tatranská Lomnica o odčlenení tejto časti od mesta Starý Smokovec - Vysoké Tatry nevyhlasuje. Ako nesprávny hodnotí právny názor navrhovateľa, petičného výboru i okresného prokurátora pri posudzovaní možnosti podania opravného prostriedku. Poukazuje na skutočnosť, že občania mestskej časti Tatranská Lomnica sa mali domáhať odstránenia porušenia svojho práva žalobou na Krajskom súde v Košiciach, a keďže túto možnosť nevyužili, je rozhodnutie Mestského zastupiteľstva Starý Smokovec konečné. Mesto - Starý Smokovec nezohľadňovalo ani výzvu prijatú na verejnom zhromaždení obyvateľov Tatranskej Lomnice dňa 16. novembra 1992, nakoľko táto bola adresovaná Národnej rade Slovenskej republiky, pričom spochybnilo aj jej verejnosť, keď uviedlo: "V súvislosti s tým, že sa dňa 16. novembra 1992 uskutočnilo v Tatranskej Lomnici verejné zhromaždenie občanov, na ktorom sa prijala výzva žiadajúca Národnú radu Slovenskej republiky o prešetrenie postupu našich orgánov a požadovala vykonať hlasovanie obyvateľstva v štyroch mestských častiach, pričom sa malo k tejto výzve pripojiť 631 obyvateľov, uvádzame, že podľa nás toto zhromaždenie nebolo možné považovať za verejné, lebo sa ho zúčastnili len pozvaní občania". Mimoriadne zasadnutie Mestského zastupiteľstva bolo zvolané na základe poslaneckého návrhu na deň 26. februára 1993 a uznesením č. 21/1993 bolo na ňom rozhodnuté, že "podmienky pre vyhlásenie hlasovania uvedené v 11a ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov neboli splnené, a preto hlasovanie nevyhlasuje". Celé dianie v súvislosti s podanými žiadosťami na odčlenenie mestských častí považuje mesto - Starý Smokovec z jeho strany uskutočnené v súlade so zákonom a odmietlo tvrdenie navrhovateľa, že boli porušené základné práva a slobody občanov upravené v čl. 27 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

K posúdeniu návrhu na začatie konania pred ústavným súdom mesto - Starý Smokovec uviedlo: "podľa názoru zaujatého väčšinou poslancov nebola splnená tá zákonná podmienka pre odčlenenie mestskej časti, ktorá spočíva v požiadavke, aby odčleniť sa majúca časť obce bola samostatným katastrálnym územím" a nemožno mať za to, že došlo k porušeniu takých práv občanov, ktoré majú charakter základných ústavných práv.

Sťažovatelia, [REDAKOVANÉ] a spol., ako aj mesto - Starý Smokovec predložili ústavnému súdu doklady, ktoré podrobne zachytávajú priebeh konania spojeného s úsilím obyvateľov obce Tatranská Lomnica o osamostatnenie. Ústavným súdom boli osobitne vyžiadané od mesta - Starý Smokovec všetky materiály spojené s uskutočnením 21. mimoriadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci - Vysokých Tatrách dňa 26. februára 1993.

Ďalej bol 9. septembra 1993 vyzvaný odporca, aby predložil ústavnému súdu tieto podklady:

- rokovací poriadok Mestského zastupiteľstva Starý Smokovec,

- všetky doklady súvisiace s uskutočňovaním mimoriadneho zasadnutia Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci dňa 26. februára 1993,

- kópie všetkých petícií, s ktorými sa občania Tatranskej Lomnice obrátili na Mestské zastupiteľstvo v Starom Smokovci v súvislosti s iniciatívou na odčlenenie Tatranskej Lomnice od mesta Starý Smokovec.

Požadované podklady predložilo Mestské zastupiteľstvo Starý Smokovec ústavnému súdu 15. septembra 1993. Okrem toho boli ústavnému súdu 9. septembra 1993 právnym zástupcom sťažovateľov doručené kópie návrhov a petícií predložených Mestskému zastupiteľstvu v Starom Smokovci. Z príloh predložených právnym zástupcom sťažovateľov, ako aj právnym zástupcom odporcu vyplýva, že Mestskému zastupiteľstvu v Starom Smokovci boli postupne odovzdané tieto návrhy, petície a výzvy:

1. Návrh občanov na odčlenenie Tatranskej Lomnice od mesta Starý Smokovec z 11. novembra 1991 (poslanecký návrh),
2. Návrh občanov mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta Starý Smokovec z 1. decembra 1991,
3. Žiadosť o vyhlásenie hlasovania obyvateľov Tatranskej Lomnice z 10. decembra 1991. K tejto žiadosti boli pripojené podpisové hárky v počte 18 ks aj s podpismi občanov Tatranskej Lomnice,
4. Petícia občanov Tatranskej Lomnice z 3. októbra 1990, doručená Mestskému zastupiteľstvu v Starom Smokovci 10. decembra 1991,
5. Výzva občanov zo 16. novembra 1992 o odčlenenie mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta Starý Smokovec,
6. Návrh na odčlenenie metských častí zo 6. februára 1993 podpísaný poslancami Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci za mestskú časť Tatranská Lomnica,
7. Poslanecký návrh z 15. februára 1993 na vyhlásenie hlasovania o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica.

Dňa 20. septembra 1993 predložilo ústavnému súdu viaceré písomné podklady Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, pričom vo svojom stanovisku okrem iného konštatovalo, že orgány životného prostredia sa nevyjadrujú k záležitostiam súvisiacim s prípadným odčlenením častí obcí, pretože podľa 23 ods. 1 a 25 ods. 1 zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov vyplýva pre ne povinnosť vydávať stanoviská k návrhom územno-plánovacej dokumentácie sídiel.

Dňa 19. januára 1994 vyzval ústavný súd právnych zástupcov účastníkov konania, aby sa vyjadrili k týmto otázkam:

- a) ktoré investície a prečo možno považovať za také, na ktorých je závislá celá obec,
- b) výšku finančných prostriedkov vynaložených na realizáciu uvedených akcií v rokoch 1990-1993 (vrátane),

c) podiel takto vynaložených prostriedkov z celkovej výšky rozpočtu určeného pre mesto Starý Smokovec v uvedených rokoch.

O zaujatie stanoviska vo veci určenia rozsahu investícií, na ktorých je závislá celá obec bol 19. januára 1994 požiadaný minister financií Slovenskej republiky. Ten vo svojom stanovisku z 2. februára 1994 okrem iného konštatoval, že v praxi možno iba ťažko určiť taxatívny výpočet takýchto investícií, pričom každý prípad by mal byť posudzovaný individuálne osobitne. Ďalej uviedol, že pri rozdeľovaní obce nejde len o rozdeľovanie majetku vrátane finančných prostriedkov z obecného rozpočtu, ale dôležitou skutočnosťou, na ktorú musí byť braný zreteľ, sú i záväzky (4 zákona o obecnom zriadení). V stanovisku ministra financií boli ako príklady uvedené niektoré dôležité investície, ktoré možno pokladať za "investície, na ktorých je závislá celá obec".

V prípravnom konaní bolo ústavnému súdu predložené stanovisko vypracované Strediskom geodézie v Poprade č. 661/91 z 19. novembra 1991. Uvádza v ňom, že aj po zlúčení obcí Starý Smokovec, Štrbské Pleso a Tatranská Lomnica do jednej obce, vedie naďalej tri katastrálne územia odvodené od uvedených častí mesta Starý Smokovec. Správnosť týchto údajov potvrdil Slovenský úrad geodézie a kartografie v Bratislave stanoviskom č. 3-282/1992 z 2. marca 1992. Uvádza v ňom, že údaje Strediska geodézie v Poprade považuje po vecnej i formálnej stránke za správne a že z technickej stránky nepozná dôvod, ktorý by bránil existencii samostatnej obce Tatranská Lomnica.

Skutočnosť, že časť obce Starý Smokovec s ňou nesplynula, potvrdzuje ďalej stanovisko Okresného úradu životného prostredia v Poprade - útvaru územného rozvoja a architektúry zo 7. januára 1992. Podľa neho "v zmysle schváleného územného plánu pre Vysoké Tatry a prejednaných územno-hospodárskych zásad, sú uvažované osady Starý Smokovec a Tatranská Lomnica ako dve samostatné strediská cestovného ruchu. Nepredpokladá, že perspektívne by malo dôjsť k urbanistickému splynutiu týchto stredísk cestovného ruchu".

V rámci prípravného konania bolo ústavnému súdu predložené neoficiálne stanovisko vypracované [REDAKOVANÉ], vedúcou finančného oddelenia Mestského úradu Starý Smokovec, v ktorom táto konštatuje, že nie je možné jednoznačne určiť závislosť miestnej časti Tatranská Lomnica od celého mesta.

1. V prípravnom konaní bolo ústavnému súdu predložené vyjadrenie prednostu Okresného úradu v Poprade č. j. 133/92/sekr. z 25. marca 1992, v ktorom konštatuje, že pri dodržaní zákonom stanovených podmienok nevidí dôvod, aby nemohla existovať samostatná obec Tatranská Lomnica.

2. Ďalej bolo ústavnému súdu predložené vyjadrenie Okresnej prokuratúry v Poprade z 21. mája 1992, z ktorého vyplýva, že ak sú splnené zákonné podmienky obsiahnuté v 11a zákona č. 369/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, je orgán územnej samosprávy (mestské zastupiteľstvo) povinný

vyhlásiť hlasovanie obyvateľov obce o návrhu na zlúčenie, rozdelenie alebo zrušenie obce.

3. V prípravnom konaní boli vyzvaní účastníci konania, aby sa vyjadrili, či súhlasia s upustením od ústneho pojednávania (30 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov). Tak sťažovatelia, ako aj odporca sa písomne vyjadrili, že nesúhlasia s upustením od ústneho pojednávania, resp. že na ňom trvajú.

Ústavný súd Slovenskej republiky podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky rozhoduje o sťažnostiach proti právoplatným rozhodnutiam ústredných alebo miestnych orgánov štátnej správy alebo orgánov územnej samosprávy, ktorými boli porušené základné práva a slobody občanov, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd.

Právnym základom konania pred ústavným súdom vo veci ústavnej sťažnosti sťažovateľov bolo posúdenie, či boli splnené podmienky ustanovené v čl. 127 Ústavy a v 49 a nasl. zákona č. 38/1993 Z. z. pre konanie o ústavnej sťažnosti.

Ako vyplýva z týchto ustanovení, prvým predpokladom prípustnosti konania o ústavnej sťažnosti a rozhodovania o nej je existencia právoplatného rozhodnutia ústredného alebo miestneho orgánu štátnej správy alebo orgánu územnej samosprávy. V prípade ústavnej sťažnosti podanej ústavnému súdu [REDAKOVANÉ] a spol. bolo takým rozhodnutím uznesenie Mestského zastupiteľstva Starý Smokovec č. 21/1993 z 26. februára 1993. V prípravnom konaní, v rámci zabezpečovania a vyhodnocovania dôkazov potrebných na zistenie stavu v predmetnej veci, sa ústavný súd zaoberal otázkou, či proti rozhodnutiam orgánov územnej samosprávy v zmysle platnej právnej úpravy sú prípustné riadne opravné prostriedky a ak áno, či boli sťažovateľmi aj využité tak, ako to upravuje ustanovenie 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z.

Túto podmienku posudzoval s ohľadom na to, že rozhodnutie územnej samosprávy podľa 11a ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. je rozhodnutím organizačnej povahy, proti ktorému nemožno podať riadny opravný prostriedok, čo bez akýchkoľvek pochybností vyplýva z 27 zákona č. 369/1990 Zb.

Riadny opravný prostriedok - odvolanie - upravený 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy, možno uplatniť iba proti rozhodnutiam starostu obce, ktorý v "administratívnoprávnych vzťahoch je správnym orgánom" (13 ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb.), ak starosta vydá rozhodnutie v konaní o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach právnických alebo fyzických osôb (27 ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb.). Od takýchto rozhodnutí starostu obce sa odlišujú rozhodnutia obecného zastupiteľstva. Sú nimi všeobecne záväzné nariadenia alebo uznesenia, ktoré podpisuje starosta obce (12 ods. 6 zákona č. 369/1990 Zb.). Proti rozhodnutiam obecného zastupiteľstva nemožno podať odvolanie

podľa 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 472/1990 Zb. Všeobecne záväzné nariadenie obecného zastupiteľstva, za podmienok uvedených v 6 zákona č. 369/1990 Zb., možno napadnúť spôsobom upraveným v tomto zákone. Proti všeobecne záväznému nariadeniu obce alebo uzneseniu obecného zastupiteľstva môže prokurátor podať protest podľa 27 ods. 2 citovaného zákona, ktorý však nie je riadnym, ani mimoriadnym opravným prostriedkom proti rozhodnutiu obecného zastupiteľstva, ale prostriedkom realizácie právomoci prokuratúry pri ochrane zákonnosti. Aj zrušenie všeobecne záväzného nariadenia Národnou radou Slovenskej republiky podľa 6 ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. je prostriedkom ochrany ústavnosti alebo zákonnosti, avšak nie je riadnym, ani mimoriadnym opravným prostriedkom proti rozhodnutiu obecného zastupiteľstva.

Podľa 11a ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. rozhoduje obecné zastupiteľstvo o tom, či boli splnené podmienky podľa odseku 2 tohto ustanovenia, t. j. či ide o časť obce spravidla s vlastným katastrálnym územím, ktorá urbanisticky nesplynula s obcou a do rozvoja ktorej neboli vložené také investície, na ktorých je závislá celá obec. O tejto otázke, rovnako ako o veciach ustanovených v 11a ods. 3 písm. a), f), h), l), rozhoduje obecné zastupiteľstvo podľa 12 ods. 2 uznesením, ktoré síce podpisuje starosta obce, ale ktoré je rozhodnutím obecného zastupiteľstva. Starosta môže podľa 13 ods. 4 zákona č. 369/1990 Zb. len pozastaviť výkon rozhodnutia obecného zastupiteľstva, ak sa domnieva, že odporuje zákonu alebo je pre obec zjavne nevýhodné.

Zákon č. 369/1990 Zb. neustanovuje žiadny opravný prostriedok proti uzneseniam obecného zastupiteľstva, ktorými rozhoduje vo veciach mimo rámca správneho konania, t. j. na ktoré sa nevzťahuje 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 472/1990 Zb.

Z uvedeného vyplýva, že uznesenie obecného zastupiteľstva, prijaté podľa 11a ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. je formou právoplatného rozhodnutia orgánu územnej samosprávy v zmysle čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky. V konkrétnom prípade takýmto rozhodnutím je uznesenie Mestského zastupiteľstva mesta Starý Smokovec č. 21/1993 z 26. februára 1993.

Koncepcia politických práv občanov v Listine základných práv a slobôd, ako i v Ústave Slovenskej republiky, vychádza z princípu, že človek v spoločnosti nie je len jej pasívnym článkom, ale práve naopak, môže aktívne zasahovať do správy verejných vecí, a to spôsobom a v rozsahu, ktorý je upravený v oboch ústavných zákonoch.

Takáto aktívna účasť na správe verejných vecí sa prejavuje v možnostiach bezprostredne rozhodovať v ľudovom hlasovaní o určitej otázke, a tým sa zúčastňovať na verejných rozhodnutiach. Typickým príkladom toho je napr. hlasovanie o odčlenení časti obce podľa zákona č. 369/1990 Zb.

Článok 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky spresňuje formy účasti na správe verejných vecí, a to buď priamo alebo prostredníctvom slobodnej voľby zvolených zástupcov. Termín "verejné veci" obsiahnutý v čl. 30

ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je treba chápať tak, že zahrňuje veci verejného záujmu, na správe ktorých sa môžu občania Ústavou určenými spôsobmi podieľať. Veci verejného záujmu sú i predmetom výkonu územnej samosprávy podľa čl. 67 Ústavy Slovenskej republiky a obyvatelia obcí sa na ich správe podieľajú buď na zhromaždeniach obyvateľov obcí, miestnym referendom alebo prostredníctvom orgánov obcí.

Vychádzajúc z čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo zúčastňovať sa priamo na správe vecí verejných. Uplatňovanie, t. j. napĺňanie tohto ústavného práva umožňuje taká organizácia a právne usporiadanie územnej samosprávy, ktorá vytvára predpoklady pre všetkých obyvateľov obce zúčastňovať sa na jej správe a bezprostredne rozhodovať o verejných záležitostiach obecného významu, na základe priameho a konkrétneho prejavu vôle všetkých obyvateľov alebo určitej skupiny obyvateľov obce. Toto právo má obligatórny charakter, pretože podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky sa základné práva a slobody zaručujú na území Slovenskej republiky všetkým.

Formu realizácie ústavného práva účasti obyvateľov obce na veciach verejných upravuje zákon č. 369/1990 Zb. Nesplnením povinnosti orgánom územnej samosprávy umožniť účasť obyvateľov obce na hlasovaní, dochádza k znemožneniu uplatnenia ústavného práva zúčastniť sa na správe vecí verejných (čl. 12 ods. 1 v nadväznosti na čl. 30 ods. 1 ústavy).

Podľa čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky občania majú právo zúčastňovať sa na správe verejných vecí priamo. Z ustanovenia 11a ods. 3 zákona č. 369/1990 Zb. pre orgán územnej samosprávy vyplýva povinnosť rozhodnúť o splnení podmienok podľa odseku 2 tohto ustanovenia, t. j. o vyhlásení hlasovania obyvateľov. Toto rozhodnutie je jednoznačne organizačnej povahy pre uskutočnenie základného práva obyvateľov obsiahnutého v čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (rozhodnutie orgánu územnej samosprávy je vždy rozhodnutím organizačnej povahy). Článok 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky nepredpokladá žiadne zákonné obmedzenia tohto ústavného práva.

Ak rozhodnutím, ktoré treba zaradiť medzi rozhodnutia organizačnej povahy, orgán územnej samosprávy v konkrétnom prípade porušil zákon č. 369/1990 Zb. (11a ods. 2), znemožnilo sa tým obyvateľom mestskej časti Tatranská Lomnica, aby realizovali svoje základné právo zúčastňovať sa priamo na správe verejných vecí, priznané v čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, čím došlo k jeho porušeniu.

V danom prípade uznesenie Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci č. 21/1993 z 26. februára 1993 je rozhodnutím organizačnej povahy, bez ohľadu na to, či bezprostredným podkladom pre jeho prijatie bol poslancový návrh, ako uvádza mesto Starý Smokovec, alebo nevybavené výzvy, žiadosti a petícia obyvateľov, pretože 11a ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. umožňuje obecnému zastupiteľstvu rozhodnúť len o vyhlásení hlasovania obyvateľov obce (nie o nevyhlásení, ako v danom prípade

rozhodlo). V záujme úplnosti je potrebné v tejto súvislosti uviesť, že povinnosť takto rozhodnúť, t. j. vyhlásiť hlasovanie o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica stále trvá, lebo základné práva a slobody občanov sú podľa čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky neodňateľné, nescudziteľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné.

Pri posudzovaní splnenia tejto zákonnej podmienky, t. j. či napadnuté uznesenie Mestského zastupiteľstva v Starom Smokovci možno považovať za právoplatné rozhodnutie orgánu územnej samosprávy, ústavný súd považoval za potrebné vysporiadať sa s právnou povahou protestu prokurátora a to najmä z hľadiska toho, či ho možno považovať za riadny opravný prostriedok.

V zmysle 14 ods. 1 zákona č. 60/1965 Zb. o prokuratúre v znení neskorších predpisov, prokuratúra vykonáva dozor nad dôsledným vykonávaním a zachovávaním zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov ministerstvami a inými ústrednými orgánmi, orgánmi územnej samosprávy, právnickými osobami a jednotlivými občanmi a nad tým, aby nikto nebol nezákonne obmedzovaný vo svojich právach.

Podľa 15 ods. 1 citovaného zákona, proti všeobecne záväzným právnym predpisom, proti všeobecne záväzným nariadeniam a iným aktom (ďalej len "rozhodnutia"), ktoré odporujú zákonom a iným všeobecne záväzným právnym predpisom, podá prokurátor protest na orgáne, ktorý ich vydal, alebo na orgáne tomuto orgánu nadriadenému alebo naň dozerajúcemu.

Ak bol protest podaný na orgáne, ktorý rozhodnutie vydal, môže podľa 15 ods. 2 citovaného zákona tento orgán sám svoje rozhodnutie, proti ktorému protest smeruje, zrušiť, alebo nahradiť rozhodnutím zodpovedajúcim zákonu. Ak príslušný orgán takýmto spôsobom nevyhoví protestu sám, je povinný predložiť ho v lehote podľa 15 ods. 7 citovaného zákona orgánu nadriadenému alebo naň dozerajúcemu.

Ak takýto orgán v ustanovenej lehote o proteste nerozhodne a ani sám vec nepredloží orgánu nadriadenému, alebo naň dozerajúcemu, podá podľa 15 ods. 3 zákona č. 60/1965 Zb. prokurátor protest priamo na tento orgán. Podľa 15 ods. 4 citovaného zákona o proteste prokurátora, ktorému nevyhoviel orgán obce, rozhodne orgán ustanovený osobitným zákonom (27 ods. 1 bod 3 zákona č. 369/1990 Zb. v spojitosti s 7 ods. 2 písm. a) zákona č. 472/1990 Zb.).

Proti rozhodnutiu, ktorým sa protestu nevyhovelo, môže prokurátor podľa 15 ods. 5 zákona podať nový protest.

Podľa 17 zákona č. 60/1965 Zb. podávajú prokurátori upozornenie ministerstvám a iným orgánom štátnej správy, orgánom územnej samosprávy a právnickým osobám za účelom odstránenia príčin porušovania zákonov a iných právnych predpisov. Ak v upozornení nie je určená iná lehota, je orgán, ktorému sa upozornenie podalo, povinný do 30 dní upozornenie prerokovať, urobiť opatrenie na odstránenie porušovania zákonov a iných

právných predpisov, ako aj príčin, ktoré k nemu viedli a o výsledku prerokovania a o vykonaných opatreniach podať prokurátorovi správu.

Z citovaných ustanovení, najmä však 15 ods. 9 a 22 zákona č. 60/1965 Zb., nemožno vyvodiť záver, že protest prokurátora ani jeho upozornenie, a tým menej podnet právnických alebo fyzických osôb, by bolo možné považovať za riadny opravný prostriedok proti rozhodnutiam iných orgánov, vrátane rozhodnutí orgánov územnej samosprávy. Toto tvrdenie možno navyše oprieť o skutočnosť, že ani Občiansky súdny poriadok nezaradil inštitút protestu prokurátora do svojej štvrtej časti, upravujúcej opravné prostriedky a v čase podania protestu okresného prokurátora v Poprade, ani do piatej časti, upravujúcej správne súdnictvo, ako je tomu po účinnosti zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 46/1994 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa Občiansky súdny poriadok.

Ústavný súd pri hodnotení podmienky vyplývajúcej z čl. 127 Ústavy a 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z., teda či v danom prípade možno považovať uznesenie Mestského zastupiteľstva Starý Smokovec č. 21/1993 za rozhodnutie, proti ktorému je prípustná ústavná sťažnosť (právoplatné rozhodnutie s vyčerpaním riadnych opravných prostriedkov, ktoré zákon poskytuje) dospel k záveru, že žiadna právna prekážka nebráni tomu, aby ho bolo možné napadnúť ústavnou sťažnosťou. V prípade ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a spol., nemôže ísť o neprípustnosť ústavnej sťažnosti, ak sťažovatelia nevyčerпали riadne opravné prostriedky, ktoré zákon na ochranu ich práv poskytuje, pretože nijaký zákon vo vzťahu k rozhodnutiu orgánu územnej samosprávy podľa 11a ods. 3 zákona 369/1990 Zb. podanie riadneho opravného prostriedku neumožňuje.

V tejto súvislosti považuje ústavný súd za potrebné poukázať aj na právnu neopodstatnenosť námietky mesta - Starý Smokovec, že proti uzneseniu mestského zastupiteľstva č. 13/1992 z 22. januára 1992 sa mohol hociktorý signatár výziev, žiadostí a petície domáhať súdnej ochrany postupom podľa 244 Občianskeho súdneho

poriadku. Jej neopodstatnenosť hodnotí ústavný súd na základe organizačného charakteru týchto rozhodnutí, ako je to vyššie uvedené. Vyplýva to i zo znenia 248 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého súdy nepreskúmajú rozhodnutia správnych orgánov, ktoré nemajú povahu rozhodnutia o práve alebo povinnosti fyzickej alebo právnickej osoby, najmä všeobecne záväzné (normatívne) akty, rozhodnutia organizačnej povahy a rozhodnutia upravujúce vnútorné pomery orgánu, ktorý ich vydal.

V danom prípade teda nejde o prípad podľa ustanovení - 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o neprípustnosti ústavnej sťažnosti, ak sťažovateľ nevyčerpal riadne opravné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho práva poskytuje, pretože nijaký zákon ani riadny, ani iný opravný prostriedok neposkytuje. Ústavná sťažnosť je teda v súlade s ustanovením

49, 50 a 53 ods. 2 citovaného zákona a svojím významom podstatne presahuje osobné záujmy sťažovateľov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a spol., posúdil existenciu ďalšej zákonnej podmienky jej prípustnosti, teda či rozhodnutím Mestského zastupiteľstva Starý Smokovec č. 21/1993 boli porušené základné práva a slobody občanov (v danom prípade sťažovateľov).

Z jej obsahu, ako aj z vyhodnotenia spisového materiálu, ústavnému súdu v danej veci predloženému, ako aj z výsledkov ústneho pojednávania je nepochybné, že sťažovatelia sa viackrát obrátili so svojimi návrhmi a výzvami na mesto - Starý Smokovec vo veci vyhlásenia hlasovania obyvateľov mestskej časti o jej odčlenení od mesta Starý Smokovec. Odporcovi, mestu - Starý Smokovec boli okrem toho predložené i výzvy a návrhy občanov Tatranskej Lomnice označené ako:

- a) návrh občanov Tatranskej Lomnice na odčlenenie Tatranskej Lomnice od mesta Starý Smokovec z 1. decembra 1991,
- b) petícia občanov Tatranskej Lomnice na odčlenenie Tatranskej Lomnice z 3. októbra 1990, doručená Mestskému zastupiteľstvu Starý Smokovec 10. decembra 1991,
- c) výzva občanov Tatranskej Lomnice zo 16. novembra 1992,

podpísané obyvateľmi mestskej časti Tatranská Lomnica, ktorí požadovali, aby bolo takéto hlasovanie obyvateľov vyhlásené. Ústavnou sťažnosťou sťažovatelia žiadali ústavný súd, aby rozhodol, že uznesenie mestského zastupiteľstva č. 21/1993 z 26. februára 1993, ktorým sa bez ďalšieho konštatovalo, že podmienky pre vyhlásenie hlasovania uvedené v 11a ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb. v znení neskorších predpisov, neboli splnené, a preto sa hlasovanie nevyhlasuje, bolo zrušené. Z toho hľadiska ústavný súd hodnotí sťažnosť navrhovateľov ako takú, ktorá podľa 53 ods. 2 zákona č. 38/1993 Z. z. svojím významom podstatne presahuje osobné záujmy sťažovateľov. Preto by ju neodmietol ani pri nesplnení podmienky vyčerpania riadnych opravných prostriedkov podľa ods. 1 citovaného ustanovenia, ak by boli prípustné. Taktiež bola splnená ďalšia zákonná podmienka ustanovená v 53 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z. z., podľa ktorej ústavnú sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia, prípadne od porušenia základného práva alebo slobody. Pretože uznesenie mestského zastupiteľstva č. 21/1993 bolo prijaté dňa 26. februára 1993, ústavnú sťažnosť predložili ústavnému súdu navrhovatelia dňa 21. apríla 1993, teda v zákonnej dvojmesačnej lehote.

Podľa 11a ods. 2 citovaného zákona "obecné zastupiteľstvo vyhlási hlasovanie obyvateľov časti obce (mestskej časti), ak ide o odčlenenie časti obce spravidla s vlastným katastrálnym územím, ktorá urbanisticky nesplynula s obcou a do rozvoja ktorej neboli vložené také investície, na ktorých je závislá celá obec". V odseku 3 tohto ustanovenia sa ďalej uvádza, že "predtým než obecné zastupiteľstvo vyhlási hlasovanie obyvateľov časti obce

o odčlenení časti obce, rozhodne o tom, či boli splnené podmienky podľa ods. 2".

Medzi mestom - Starý Smokovec a sťažovateľmi došlo k sporu, či podmienky ustanovené v 11a ods. 1 zákona č. 369/1990 Zb. boli splnené alebo nie. Ústavný súd v rámci konania o ústavnej sťažnosti preskúmal, či boli splnené všetky podmienky ustanovené v 11a ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb., lebo mestské zastupiteľstvo nepreukázalo ústavnému súdu, že v období pred odmietnutím vyhlásiť hlasovanie obyvateľov obce o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta - Starý Smokovec, t. j. pred 26. februárom 1993 sa zaoberalo otázkou splnenia zákonných podmienok na tento účel ustanovených. Pre vyhlásenie hlasovania o odčlenení časti obce je potrebné súčasne splnenie všetkých troch podmienok uvedených v citovanom ustanovení zákona č. 369/1990 Zb., pričom pri prvej z nich sa striktne nevyžaduje, aby išlo o časť obce s vlastným katastrálnym územím, ale spravidla s vlastným katastrálnym územím. Ich splnenie sťažovatelia preukázali prostredníctvom predložených dokladov. Podľa vyjadrenia Krajskej správy geodézie a kartografie - Stredisko geodézie v Poprade č. 661/1991 z 19. novembra 1991, i po zlúčení obcí Starý Smokovec, Štrbské Pleso a Tatranská Lomnica do jednej obce Starý Smokovec sú vedené v jej evidencii tri samostatné katastrálne územia, pričom jedným z nich je katastrálne územie Tatranská Lomnica. Tak vecnú i formálno-právnu správnosť týchto údajov potvrdil vo svojom stanovisku Slovenský úrad geodézie a kartografie listom č. 3-282/1992 z 2. marca 1992. Navyiac tento ústredný orgán uviedol, že k hlasovaniu o odčlenení časti obce nie je výlučne potrebné, aby taká časť obce mala vlastné katastrálne územie, a preto nevidí z technického hľadiska dôvod (pri dodržaní dvoch ďalších podmienok), aby nemohla existovať samostatná obec Tatranská Lomnica.

Druhú zákonnú podmienku, t. j. že časť obce nesplynula s obcou (myslí sa tým so Starým Smokovcom), potvrdzuje stanovisko Okresného úradu životného prostredia v Poprade, útvaru územného rozvoja a architektúry zo 7. januára 1992. Podľa neho "v zmysle schváleného územného plánu VÚC Vysoké Tatry a prejednaných územno-hospodárskych zásad pre spracovanie nového územného plánu VÚC Vysoké Tatry, sú uvažované osady Starý Smokovec a Tatranská Lomnica, ako dve samostatné strediská cestovného ruchu. Nepredpokladá sa, že perspektívne by malo dôjsť k urbanistickému splynutiu týchto stredísk".

Posledná zo zákonom ustanovených podmienok pre vyhlásenie hlasovania obyvateľov obce o odčlenení časti obce sa viaže na preukázanie toho, že do rozvoja tejto časti obce neboli vložené také investície, na ktorých je závislá celá obec. Splnenie tejto zákonnej podmienky nebolo predmetom sporu v čase rozhodovania Mestského zastupiteľstva Starý Smokovec o splnení podmienok pre vyhlásenie hlasovania o odčlenení časti obce a nespochybnili ju účastníci konania ani vo svojich vyjadreniach. Vzhľadom na túto skutočnosť, ústavný súd splnenie tejto podmienky nepovažoval za problematické, resp. sporné.

Mesto - Starý Smokovec vo svojom vyjadrení z 23. júla 1993 k sťažnosti [REDAKOVANÉ] a spol. uvádza, že k vyhláseniu hlasovania obyvateľov obce nedošlo v dôsledku toho, že "nebola splnená tá zákonná podmienka pre odčlenenie mestskej časti, ktorá spočíva v požiadavke, aby odčleniť sa majúca časť obce bola samostatným katastrálnym územím". Ako je už uvedené vyššie, je to jediná z podmienok, ktorú zákonodarca neupravuje ako povinnú, ale formuluje ju ako možnú, pretože "ide o odčlenenie časti obce spravidla s vlastným katastrálnym územím". Vychádzajúc z uvedeného stavu ústavný súd konštatoval, že podmienky pre hlasovanie na odčlenenie časti obce splnené boli. Zákon č. 369/1990 Zb. Mestskému zastupiteľstvu Starý Smokovec po splnení prvých dvoch podmienok teda neumožňuje nevyhlásiť hlasovanie obyvateľov obce o odčlenení časti obce Tatranská Lomnica.

Právne hodnotenie predpokladov podľa 11a ods. 2 zákona č. 369/1990 Zb., ustanovených ako zákonné podmienky pre vyhlásenie hlasovania obyvateľov o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta Starý Smokovec preukázalo, že zákonné podmienky pre vyhlásenie hlasovania obyvateľov podľa tohto ustanovenia boli a sú splnené. Mestské zastupiteľstvo Starý Smokovec podľa 11a ods. 1 a 2 zákona č. 369/1990 Zb. mohlo teda rozhodnúť len o vyhlásení hlasovania obyvateľov obce o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica a tým umožniť realizáciu základného práva sťažovateľov zúčastniť sa na správe verejných vecí priamo, ktoré je upravené v čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Pretože mestské zastupiteľstvo nerozhodlo podľa ustanovení 11a ods. 1 a 2 zákona č. 369/1990 Zb. a nevyhlásilo hlasovanie obyvateľov obce o odčlenení mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta Starý Smokovec, hoci boli splnené zákonom ustanovené podmienky pre vyhlásenie hlasovania obyvateľov obce podľa ods. 2 tohto ustanovenia, porušilo svojím uznesením č. 21/1993 z 26. februára 1993 základné právo sťažovateľov a ďalších obyvateľov mestskej časti Tatranská Lomnica, ktorí žiadali o vyhlásenie hlasovania, upravené čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Poslednou z podmienok, ktorá vyplýva z čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky pre rozhodovanie o ústavnej sťažnosti ústavným súdom, je skutočnosť, že o ochrane základného práva alebo slobody, ktorá je predmetom ústavnej sťažnosti, nerozhoduje iný súd.

Ako už bolo uvedené, rozhodnutie orgánu územnej samosprávy je vždy rozhodnutím organizačnej povahy. Podľa 248 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, súdy nepreskúmavajú okrem iného všeobecne záväzné (normatívne) akty, rozhodnutia organizačnej povahy a rozhodnutia upravujúce vnútorné pomery orgánu, ktorý ich vydal.

V prípade ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a spol., ktorá bola namierená proti rozhodnutiu organizačnej povahy, nejde teda o vec, ktorá by podliehala súdnej ochrane všeobecných súdov, čo znamená, že rozhodovacia právomoc ústavného súdu je v tomto prípade nepochybná.

V prípravnom konaní bol petit ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] a spol. spresnený a doplnený (naposledy 10. apríla 1994) o skutočnosť, že došlo k porušeniu nielen petičného práva, ale i základného práva priznaného v čl. 30 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

Právnym dôvodom pre vyhlásenie hlasovania obyvateľov obce podľa 11a zákona č. 369/1990 Zb. nie je výlučne petícia skupiny obyvateľov obce podľa odseku 1 písm. c) tohto ustanovenia, ale aj návrh iných subjektov, medzi ktoré nepochybne patria aj poslanci mestských zastupiteľstiev. Aj títo môžu podať návrh na zlúčenie, rozdelenie alebo zrušenie obce podľa 11a ods. 1 písm. a) v nadväznosti na 25 ods. 1 písm. d) a ods. 3 písm. a) zákona č. 369/1990 Zb. Podmienky pre vyhlásenie hlasovania obyvateľov obce o odčlenení časti obce sú rovnaké bez ohľadu na to, ktorý subjekt návrh podal. Preto návrh poslancov na odčlenenie Tatranskej Lomnice od mesta Starý Smokovec ústavný súd považuje za kvalifikovaný, ktorým mohli žiadať vyhlásenie hlasovania obyvateľov obce na rozdelenie obce, a tým aj odčlenenie mestskej časti Tatranská Lomnica od mesta Starý Smokovec.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Košiciach 15. júna 1994

JUDr. Richard R a p a n t
predseda senátu